FASİKÜL 5 – SAYFA 1
Çeviri: Aydemir Balkan

La Turquie Kemaliste'te Dış Basın

La Turquie Kemaliste'te yazılar oldukça çelişkilidir. Yabancı gazeteciyi, yabancı dilde diğer meslektaşlarına şikayet etmek gibi "pozitif hiçbir sonucu olamayacak" yöntemler denenmiştir. Siyasi gücü elinde bulunduranların yönetim ve yaklaşımları açısından Erdümend Ekrem Talu'nun aşağıdaki yazısı oldukça ilginçtir.

GÖZLERİ VAR, AMMA *.... (sayı -5) Ercümend Ekrem Talu

Basın ve Yayın Genel müdürlüğü birkaç gün önce, memleketimizde bulunan bir yabancı gazete muhabirine verdiği basın kartını kendisinden geri aldı... Bu muhabir, gazetesine ülkemiz ve geçirdiği inkilap dönemi konusunda hatalı ve yanlış haberler vermekteydi.

Basın ve Yayın Genel Müdürlüğümüzün aldığı bu sert, fakat gerekli önlem bir doktordan, yahut bir avukattan ve yahut bir mühendisten diplomasını geri almaktan farksızdır. Bu demektir ki : "Artık yeter !..Sen mesleğinde hiç de yetenekli değilsin, bundan böyle bu işlerden uzak dur..."

Bu kadar sert bir şekilde hizaya gelmesi istenen bu meslektaşın ismi bana pek yabancı gelmedi. Görsem belki de tanırdım.. Ayrıca iyi biliyorum ki bu şahıs uzun yıllardan beri memleketimizde yaşamaktaydı. Şimdi diyeceksiniz ki " Öyleyse sen Genel Müdürlüğün verdiği bu cezaya neden hayret ve itiraz etmiyorsun ?.." Doğrusunu isterseniz ben bu sonuca hiç şaşmadım.. Çünkü ben hemen otuz yıldır Basın dünyasında ömür tükettiğim için bu alemin bütün özelliklerini iyice tanımışımdır.. Yabancı basını temsil eden meslektaşlarımın bizde gazeteciliklerini nasıl yaptıklarını, Ülkemizin sorunlarını hangi açılardan incelediklerini mükemmelen bilirim.. Memleketimize ayak basan bir yabancı gazeteci gelir gelmez karargahını nedense hemen İstanbul'da kurar, hem de Beyoğlu'nun göbeğinde.. Bu hareketiyle hem İnkılabımızın merkezinden hem de bu İnkılabı temsil edenlerden ve yürütenlerden kendini özellikle uzak tutmuş olur...Üstelik ne dilimizi bilen, ne de örf ve adetlerimizi tanıyan bu yabancı meslektaş, Türklerle ve çevreleriyle ilişki kurmaya da çalışmaz...görevine başlamak üzere ilk işi kendine bir yardımcı aramak olur.. Bu yardımcı çok defa Türk'ten gayrı, azınlık vatandaşlarımızdandır. Üstelik gazetecilik mesleğini pek tanımadığı gibi, biz Türklerden de çok az şey bilir.. İşte bu yabancı muhabirin günlük gazetecilik çalışması ise sabah aksam Türk gazetelerini yardımcısına okutup kendisine tercüme ettirmekten ibarettir. Yardımcısının Türkçesi zaten yarım yamalaktır, Fransızca veyahut diğer yabancı dillere aşinalığı ise aynı düzeydedir. Genel kültür, sosyal ve politik konulara yakınlığı ise pek yoktur. Tercümelerin dışında, yabancı muhabir meslektaşımızın diğer işleri, bazı muhitlerde sağdan soldan gelen dedikoduları, rivayetleri dinlemektir... Bu rivayetlerin ve gürültülerin çoğu da zaten Köprü'nün bu tarafından, Beyoğ1u yakasından gelmektedir. Bu yabancı muhabir sonuçta kulakları bu rivayetlere dolu olarak gazetesine yollayacağı makaleyi veya telgrafı ya evinde, ya bir kahve köşesinde kaleme alır... Bu şartlarla çalışan bir yabancı gazeteci kelimenin tam manasıyla bir kördür... Evet onun gözleri vardır, ama bu gözler görmez... Bu gözler fark etmez. Bu gözler ayırt etmez... İşte , bütün gün boyunca çok sınırlı bir çevre içinde hapsolan bu yabancı gazeteci ülkemizde elli yıl yasasa da ne genç Cumhuriyetimizin ruhuna ne de İnkılaplarımızın

derinliğine nüfuz edemez…

Oysa ki, bu adamın görevi için yapacağı ilk iş doğruca Ankara'ya gitmek, oraya yerleşmek olmalıydı. İşte o zaman, orada, İnkılâbımızın yaratıcı gücü bütün coşkusu ve bütün parlaklığıyla onun benliğini bir güneş ısıtacaktı. Bu yabancı meslektaşın fersiz gözlerine, saltanat devrinden arta kalan bazı "tatlı su frenklerimizin" bulanık gözlükleri değil, yeni neslimizin simgesi olan gerçek bir Türkün lekesiz ve saydam bakış gücü gerekiyordu…

Görüşlerini bu bakış açısına uyduramayan ve vaziyeti vuzuhla görmeyi bilemeyen bu yabancı gazeteci elbet bizdeki adalet ve hakkaniyet duygularına karşı kusurlu durumda bulunmaktaydı..
Nedendir pek bilinmez bu yabancı meslektaşlarımızın bir kısmı hâlâ Pierre Loti'nin veya Claude Farrere'in zihniyetini taşıyorlar. Onların hâla standart bir edebiyatları var : "Şark alemin" kaybolmasına ağlayıp duran bir edebiyat. Sanki mahut kiralık ağlayıcılar takımı...

Bunlar neden ağlıyorlar... Çünkü fesin, çarşafın, kafesli pencerelerin, çünkü derviş dergâhlarının, sokak köpeklerinin, pejmürde avarelerin, çünkü ömürlerini kahve köşelerinde esnemekle geçiren beyinsizlerin ülkemizden kaybolmasına acınıyorlar… Bunlar için gözyaşı döküyor bu insanlar... Ama bu gözyaşları, gerçekte bir timsahın gözyaşlarıdır... Zira biz medeniyet ve ilerleme yolunda her adımı attıkça, bu garip insanlar üzgünce yaygarayı basmaktadırlar… Sebebini sorduğumuzda verdikleri cevap hemen daima şu oluyor : "Ne yapalım… Biz, okuyucularımıza istedikleri, sevdikleri şeyleri vermek zorundayız. Onlar ise "şark" aleminin sihrine hayranlar... Halbuki bu sihir, bu "şark", ülkenizde her gün biraz daha kaybolmakta..."
Doğrusunu isterseniz, işin aslında, gerçek hiç de bu değildir... Bu adamlar, "şark" in sihirli aleminin kaybolması acınıp durmuyorlar aslında... Asıl kederleri, ama yüreklerinde utançla ve gizlice taşıdıkları keder, bambaşka bir şey yüzündendir… İtiraf edemezler ki, onları asıl dertlendiren şey kapitülasyonlarla rejiminin tarihe karışmasıdır. Ve kapitülasyonlarla beraber Saltanat devrinin bütün düşkün ve aciz yıllarının kaybolup gitmesidir… Onlar bu yılları hala hasretle anmaktadırlar. Ancak felaket şuradadır ki, bu yabancı muhabirlerin ülkemize gelip içlerine yerleştikleri bizdeki azınlık muhitleri de, bu hasreti durmadan kışkırtmaktadırlar. Zaten bu muhitler, yabancılara yaptığımız atılımları ve reformlarımızı ne anlatmaya ne de övmeye hiç de niyetli sayılmazlar...

İşte bütün bu hikayenin sonunda fena biteceği belliydi. Yabancı meslektaşımızın böyle ani ve sert bir cezaya çarpılması anlattığımız şartların sonucudur. Memleketimizin olaylarını Tokatlıyan otelinin vitrinlerinden izleyen gözler, bakarlar ama göremezler…

(*) Başlığın
aslı lâtincedir.

Aydemir Balkan